

Endelig versjon 20.desember 2013

Mal for regionalt tiltaksprogram etter vannforskriften

Foto: Line Fjellvær, Miljødirektoratet

Forside

Versjonsnummer og dato: det bør alltid komme tydelig frem hvilken versjon/versjonsnummer inkludert dato som er gjeldende for dokumentet. Dette er særlig viktig i perioden dokumentet utarbeides og i høringsperioden.

Grafisk profil: Forsiden skal ha felles grafisk profil for helhetlig vannforvaltning. Hver vannregion har sin egen farge.

Inside test

Presentasjon av vannregionmyndigheten og eventuelt fylkeskommuner som er relevante, gjerne med bruk av logo. Hvor kan man eventuelt hente mer informasjon og gjerne navn/kontaktinformasjon til vannregionmyndigheten og vannområdene.

Dokumentets størrelse

Dokumentet bør ikke overstige 20-30 sider med tekst. I tillegg kommer figurer og tabeller.

Forord

Forordet er gjerne en innledning skrevet av for eksempel fylkesordføreren eller fylkesrådmann i det fylket som er vannregionmyndighet. Bilde og signatur bør være med. Forord og sammendrag i disse dokumentene er ikke rettet mot forvaltningen, men skal skape forståelse og interesse hos innbyggere og lokalpolitikere.

Beskriv hovedmålet med vannforskriftsarbeidet.

Beskriv hensikten med tiltaksprogrammet, koblingen med den regionale vannforvaltningsplanen, samt område og periode den gjelder for.

Beskriv hvem som har ledet arbeidet og deltatt i utarbeidelsen, beskriv også kort høring og godkjenningsprosessen.

Beskriv gjerne hvem tiltaksprogrammet retter seg mot.

Begreper og definisjoner

For beskrivelser og definisjoner som er nødvendige for å forstå tiltaksprogrammet er det utarbeidet en liste med definisjoner. VRM kan avgjøre om man vil bruke den og hvor den skal plasseres. Alternativt lenke til den samme lista på vannportalen.

Innholdsfortegnelse

FORORD	II
BEGREPER OG DEFINISJONER	II
INNHOLDSFORTEGNELSE	1
1 SAMMENDRAG	2
2 INNLEDNING	2
2.1 RAMMER OG HOVEDMÅLSETTINGER FOR TILTAKSPROGRAMMET	2
2.2 VANNREGIONEN OG VANNOMRÅDENE	2
3 ANALYSER OG GRUNNLAG FOR PRIORITERING AV TILTAK	3
3.1 GRUNNLAG FOR PRIORITERING AV TILTAK	3
3.1.1 <i>Vesentlige vannforvaltningsspørsmål</i>	3
3.1.2 <i>Lokale tiltaksanalyser</i>	3
3.1.3 <i>Gjennomførte tiltak og tiltaksovervåking</i>	3
3.2 OVERORDNEDE FØRINGER	4
3.2.1 <i>Regionale og nasjonale føringer</i>	4
3.2.2 <i>Føringer i grensekryssende vassdrag</i>	4
3.3 KLIMATILPASNINGER	4
4 TILTAK FOR Å NÅ MILJØMÅLENE	5
4.1 OVERSIKT OVER PÅVIRKNINGER I VANNREGIONEN	5
4.2 TILTAK MOT FORURENSNING	5
4.2.1 <i>Forurensning fra punktkilder</i>	6
4.2.2 <i>Avrenning fra diffuse kilder</i>	6
4.2.3 <i>Langtransportert forurensning</i>	6
4.2.4 <i>Forsøpling</i>	7
4.2.5 <i>Utslipp og utfasing av prioriterte stoffer</i>	7
4.2.6 <i>Tillatelser til direkte utslipp til grunnvann</i>	7
4.3 TILTAK MOT BIOLOGISKE PÅVIRKNINGER	7
4.3.1 <i>Fiskeoppdrett</i>	7
4.3.2 <i>Fremmede arter</i>	7
4.3.3 <i>Andre biologiske påvirkninger</i>	7
4.4 TILTAK MOT FYSISKE INNGREP OG MILJØMÅL	7
4.4.1 <i>Morfologiske endringer</i>	8
4.4.2 <i>Hydrologiske endringer</i>	8
4.4.3 <i>Vannuttak</i>	8
4.5 TILTAK MOT ANDRE PÅVIRKNINGER	8
4.6 BEREDSKAPS- OG FOREBYGGENDE TILTAK	9
4.6.1 <i>Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning</i>	9
4.6.2 <i>Forebyggende tiltak for å ivareta beskyttede områder</i>	10
4.6.3 <i>Andre tiltak regulert av forskrifter</i>	10
5 KOSTNADER OG NYTTE	10
5.1 KOSTANDER	10
5.2 NYTTE	10

5.3	SAMFUNNSØKONOMI OG FORDELINGSVIRKNINGER MELLOM SEKTORENE	11
6	BEHOV FOR NYE VIRKEMIDLER	11
7	BEHOV FOR PROBLEMKARTLEGGING	11
8	REFERANSELISTE	12
9	VEDLEGG.....	12

1 Sammendrag

Dette kapitlet skal oppsummere hele dokumentet og skal brukes som sammendrag av de regionale tiltaksprogrammene i den regionale vannforvaltningsplanens kapittel 4.5. Målet er at informasjonen i kapittel 4.5 i forvaltningsplanen skal kunne stå på egne ben, og at Regjeringen ved forberedelse av kongelig resolusjon for godkjenning av planen skal kunne bruke informasjonen som beslutningsgrunnlag uten å måtte gå inn i selve tiltaksprogrammet. Dersom hvert av kapitlene 2-7 i tiltaksprogrammet har en kort innledende beskrivelse/oppsummering på vannregionnivå, får vi et godt grunnlag for sammendraget ved å klippe sammen disse. I forvaltningsplanen kan man supplere med oppsummerende tabeller.

Det er viktig at man ikke er for detaljert og legger størst vekt på tiltak, forventet effekt og kostnader. Teksten i dette kapitlet bør ikke overstige to sider, oppsummerende tabeller kommer i tillegg.

2 Innledning

2.1 Rammer og hovedmålsettinger for tiltaksprogrammet

Dette kapitlet skal sette rammene for tiltaksprogrammet.

Beskriv kort hovedmålsetting med tiltaksprogrammet. Vis til vannforskriften § 25 og vedlegg VI om tiltaksprogrammet. Henvis til beskrivelse av prosess i vannforvaltningsplanen. Få fram at miljømålene som er fastsatt i den regionale vannforvaltningsplanen legges til grunn for tiltaksprogrammet. Se den regionale vannforvaltningsplanen for utdyping av diskusjoner rundt miljømålsetting. Beskriv/forklar generelt om frister og utsatte frister. Nevn at grunnlaget for tiltaksprogrammet kommer fra de ulike sektormyndighetene i vannregionutvalget og de lokale tiltaksanalysene som er utarbeidet i vannområdene. Beskriv kort gjennomførte prosesser med prioritering av miljømål, unntak og tiltak i vannregionutvalget. Henvis gjerne til vannforvaltningsplanen. Beskriv virkningen av tiltaksprogrammet inkludert at de respektive sektormyndighetene er ansvarlig for å vurdere og gjennomføre tiltakene som berører deres respektive ansvarsområder innen 3 år etter vedtatt plan. Det er ønskelig at vannregionmyndighetene samarbeider om dette kapitlet.

2.2 Vannregionen og vannområdene

Her gis en minimumspresentasjon av vannregionen med vannområder, gjerne som kart over vannregionen med inntegnede grenser for vannområdene. Informasjonen skal være kort og konsis. En komplett beskrivelse av vannregionen og vannområdene skal være i den regionale vannforvaltningsplanen. Det ligger antagelig også en del informasjon i planprogrammet, vesentlige vannforvaltningsspørsmål, de lokale tiltaksanalysene og kanskje også vannportalen. Henvis til og list opp i referanselisten.

For vannregionmyndigheter som har ansvar for flere vannregioner (nasjonale og internasjonale vannregioner) skal dette beskrives og vises i kartet.

3 Analyser og grunnlag for prioritering av tiltak

Innholdet i dette kapittelet skal belyse grunnlaget for endelige prioriteringer av tiltak og angi de overordnede føringene som ligger til grunn for prioriteringene.

3.1 Grunnlag for prioritering av tiltak

3.1.1 Vesentlige vannforvaltningsspørsmål

Ta utgangspunkt i vesentlige vannforvaltningsspørsmål som oppsummerer vannregionens/vannområdenes hovedutfordringer. Det er viktig at det er en sammenheng mellom hovedutfordringene og prioriteringen av tiltakene.

3.1.2 Lokale tiltaksanalyser

Her skal det henvises til vannområdenes tiltaksanalyser. Konklusjonene kan oppsummeres kort. Legg vekt på hva vannområdeutvalgene og vannregionutvalget har gjort og hvordan prosessen med tiltaksanalysene har vært, og hvordan sektormyndighetene har vært involvert og bidratt i arbeidet i vannområdene og vannregionutvalget.

I presentasjon av de lokale tiltaksanalysene bør det legges vekt på hva som er gjort før, dagens tilstand i vannforekomstene og avstanden mellom dagens tilstand og miljømålene. Beskriv kort de prioriteringer som er gjort og hvilke bakgrunn de har for eksempel brukerinteresser, kommuneplaner, igangsatte prosjekter.. Henvisning til de lokale tiltaksanalysene og eventuelt annen relevant informasjon skal være i referanselisten og/eller som hyperkobling (lenke). Henvis til vannforskriften §§ 15 og 25 bokstav b.

3.1.3 Gjennomførte tiltak og tiltaksovervåking

Husk at vi ikke starter på null. Kommuner og andre sektormyndigheter har allerede gjennomført ulike tiltak i mange år, mens andre tiltak er i startgropa blant annet på grunn av økt fokus på vannmiljø. Disse finnes eksempelvis i årlig handlingsplan for vannregionen og etterhvert i Vann-Nett. Dette legger også «føringer» for prioriteringer og gjelder for alle vannområder, ikke bare for tidligere pilotområder.

Kanskje har tiltaksovervåkingen vist at noen av disse tiltakene verken har virket som planlagt eller at de har ført til tilstrekkelige forbedringer. Beskriv hvordan dette har hatt innvirkning på prioriteringene gjort i tiltaksprogrammet.

De første tiltaksprogrammene (pilotfasen) skal rulleres. Er det noe som gjenstår i disse vannområdene som har betydning for prioriteringen av tiltak for dette tiltaksprogrammet? I så fall må dette vurderes og tas med i tiltaksprogrammet.

For vannområder som inngikk i pilotfasen: Kort om status for gjennomføring av tiltakene

- Sammendrag og forklaring på eventuelle tiltak som ikke er iverksatt i den forrige plan. Dette kan med fordel presenteres i en tabell;
- Sammendrag av eventuelle ytterligere tiltak som er nødvendig for å nå miljømålet men som ikke var med i tiltaksprogrammet i pilotfasen (forrige planperiode).

3.2 Overordnede føringer

3.2.1 Regionale og nasjonale føringer

Her beskrives kort eksisterende nasjonale og regionale føringer, som har betydning for gjennomføringen av tiltak. Eksempler på disse er kongelige resolusjoner, departementale avgjørelser (blant annet i brev form til VRMene), rikspolitiske retningslinjer, verneplaner, nasjonale strategier, prioriteringer og handlingsplaner, samt fylkesplaner og andre regionale planer. Hvilken betydning har disse hatt for prioriteringen av tiltak i vannområdene og endringer underveis i prosessen fra vannområdeutvalg til vannregionutvalg skal beskrives kort.

Et hovedpoeng i den regionale vannforvaltningsplanen er å se vannområdenes prioriteringer i sammenheng – med hverandre og med regionale og nasjonale prioriteringer. Har vannregionmyndigheten justert noen av de lokale prioriteringene på grunn av de nasjonale og regionale føringene så bør dette beskrives her. Hvis det er regionale føringer som omhandler oppstrøms/nedstrøms problematikk kan det være aktuelt å ta med her.

Avhengig av antall regionale og nasjonale planer kan det utarbeides tabell, punktliste eller henvises til oversikt på Vannportalen, og/eller navngi alle planene tydelig og legg elektronisk lenke til disse i referanselisten.

3.2.2 Føringer i grensekryssende vassdrag

Dette kapittelet er kun aktuelt for planer for internasjonale vannregioner som omfatter grensekryssende vassdrag. Her nevnes spesielle problemstillinger som har betydning for prioritering av tiltak, for eksempel knyttet til oppstrøms/nedstrømsproblematikk.

Henvis til relevante dokumenter i nabolandene og beskriv kort prosessen med nabolandene.

3.3 Klimatilpasninger

Dette delkapittelet skal si noe om hvordan enkelttiltak og tiltaksprogrammet er tilpasset forventet klima og klimaeffekter. Miljøtiltakene for å sikre eller forbedre vannmiljøet skal vurderes opp i mot at de skal være så robuste som mulig ved klimaendringer:

- Ta høyde for sannsynlige eller mulige klimaendringer
- Dette er særlig viktig for miljøtiltak som har en lang levetid og/eller stor kostnad
- Miljøtiltak som er robuste overfor ulike/usikre klimaforhold velges først
- Tiltak som gir lavest utslipp av klimagasser velges først
- Vurdere om tiltaket vil fungere under fremtidig klima (robust)
- Vurdere om tiltaket har negative/positive klimavirkninger

Beskriv overordnet hvilke effekter klimaendringer kan ha på gjennomføring av tiltak. Klimatilpasningstiltak (vannforsyning, flomvern etc.) vil kunne påvirke standard miljømål i vannforskriften. De skal derfor tas med i en totalvurdering der det er relevant. Her kan vannregionmyndighetene med fordel samarbeide om felles problemstillinger. Både fordeler og ulemper skal tas med.

4 Tiltak for å nå miljømålene

I kapittel 4 grupperes tiltakene for denne planperioden etter påvirkninger slik de foreligger i Vann-Nett (og WISE). Listen med påvirkninger tilpasses regionale behov. Den vil være under kontinuerlig utvikling slik at nye påvirkninger vil bli lagt til. Se førøvrig Vann-Nett for oppdatert liste. Den logiske oppbygningen av kapittelet er at leser søker etter påvirkning som er årsaken til at vannforekomsten er i risiko for ikke å oppnå miljømålet.

I vannforskriften § 5 og vedlegg V omtales sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF). Det stilles særlige krav både til karakterisering og forvaltning av denne typen fysisk endrede vannforekomster. Se for øvrig egne veiledere. Aktuelle tiltak knyttet til sterkt modifiserte vannforekomster og miljømål skal tas med i kapittel 4.4 under de ulike påvirkningene (se kulepunktliste under).

Under hvert del-kapittel **som er aktuelt** skal følgende informasjon tas med:

- Veldig kort og generell beskrivelse påvirkningens utbredelse i vannregionen
- Virkemidlene (administrative/økonomiske/juridiske)
- Veldig kort om hvordan forventa klimaendringer vil påvirke de relevante tiltakene.
- Gruppering av aktuelle tiltak og effekter
- Gi en oversikt over myndigheter og eventuelt problemeier som er aktuelle
Hvis ønskelig kan vannregionene samarbeide om felles tabeller.
- Konkret informasjon for eksempel tabell som viser antall/type tiltak
- Nærmere opplysninger om supplerende tiltak som anses nødvendige for å nå de fastsatte miljømålene
- Forslag til tiltaksrettet overvåking dersom det er aktuelt
- Spesielle tiltak for SMVF dersom det er aktuelt
- Oversikt som viser forventet miljømåloppnåelse pr vannkategori for alle tiltakene i tid (innen 2021, 2027, 2033)

Bruk gjerne diagrammer eller tabeller dersom dette illustrerer resultatet bedre enn tekst.

4.1 Oversikt over påvirkninger i vannregionen

Lag en overordnet introduksjon over utfordringer i vannregionen/vannområdene gjerne i form av et diagram, kart eller tabell.

4.2 Tiltak mot forurensning

Vurder om det trengs en kort innledende beskrivelse om forurensning generelt eller om det er nok med informasjonen som blir gitt i påfølgende underkapitler. Det kan vurderes å gi en innledende oversikt i form av en figur som viser fordeling av påvirkninger/type forurensning i de forskjellige vannområdene.

4.2.1 Forurensning fra punktkilder

List opp tiltak mot følgende påvirkninger hvis disse er registrert i Vann-Nett. Henvis til vannforskriftens § 25 (bokstav f).

Utslipp fra renseanlegg

Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:

Renseanlegg > 2000 PE, 10000 PE, 15000 PE, 150000 PE, 150000 PE

Industri

Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:

Industri (ikke-IPPC), industri (IPPC - *Integrated Pollution Prevention and Control*).

Herunder et sammendrag av kontrolltiltak (tiltak for kontroll av industriutslipp /driftskontroll som følger prinsippene for BAT (Best Available Technology og IPPC-regulering samt substitusjonsplikten som følger av Produktkontroll-loven vedtatt for punktkildeutslipp og annen virksomhet som påvirker vannets tilstand, i samsvar med § 25).

Ref vannforskriftens vedlegg VII punkt 7.5 og

Andre punktkilder

Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:

Regnvannsoverløp, kommunalt avløpsvann uten rensing, annen punktkilde.

4.2.2 Avrenning fra diffuse kilder

List opp tiltak mot følgende påvirkninger hvis disse er registrert i Vann-Nett. Henvis til vannforskriftens § 25 (bokstav f).

Avrenning fra landbruk

Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:

Beite og eng, fulldyrket mark, gjødsellager, husdyrhold/husdyrgjødsel, silopress-saft, skogbruk, annen landbrukskilde.

Avrenning fra spredte avløp (ikke tilknyttet avløpsnett)

Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:

Hytter, spredt bebyggelse og annen kilde.

Avrenning fra øvrige diffuse kilder

Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:

Byer/tettsteder, fiskeoppdrett, fritidsbåter, gruver, industrier, nedlagt industriområde, sand og grustak, spillvannslekkasje, søppelfyllinger, transport/infrastruktur, annen diffus kilde (inkl. forurenset sjøbunn).

4.2.3 Langtransportert forurensning

Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:

Sur nedbør, tungmetaller, annen langtransportert forurensning.

4.2.4 Forsøpling

*Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:
Forsøpling.*

4.2.5 Utslipp og utfasing av prioriterte stoffer

Her nevnes vannforekomster i risiko som er påvirket av stoffer listet opp i vannforskriftens vedlegg VIII A. sammen med nødvendige avbøtende tiltak som skal bidra til å redusere utslipp eller faser ut de prioriterte stoffene.

Ref vannforskriften § 25 (bokstav d) og vannforskriftens vedlegg VII punkt 7.7

4.2.6 Tillatelser til direkte utslipp til grunnvann

Her nevnes grunnvannsforekomster i risiko der det foreligger utslippstillatelse (tillatelse kan være gitt av Kommunen, Fylkesmannen eller Miljødirektoratet) og tiltak vurderes nødvendig for å bringe miljøtilstanden tilbake til god. Kan gjelde avløp og større renseanlegg med utslipp til terreng.

Ref vannforskriftens vedlegg VII punkt 7.6.

4.3 Tiltak mot biologiske påvirkninger

Vurder om det trengs en kort innledende beskrivelse om biologiske påvirkninger generelt eller om det er nok med informasjonen som blir gitt i påfølgende underkapitler. Det kan vurderes å gi en innledende oversikt i form av en figur som viser fordeling av påvirkninger/type biologiske påvirkninger i de forskjellige vannområdene.

List opp tiltak mot følgende påvirkninger hvis disse er registrert i Vann-Nett

4.3.1 Fiskeoppdrett¹

*Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:
Lakselus, rømt fisk*

4.3.2 Fremmede arter

Inkluderer påvirkninger fra fremmede arter som er registrert i Vann-Nett.

4.3.3 Andre biologiske påvirkninger

*Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:
Introduserte sykdommer, Utnyttelse/fjerning av dyr/planter.*

4.4 Tiltak mot fysiske inngrep og miljømål

Vurder om det trengs en kort innledende beskrivelse om fysiske inngrep generelt eller om det er nok med informasjonen som blir gitt i påfølgende underkapitler. Det kan vurderes å gi en innledende oversikt i form av en figur som viser fordeling av påvirkninger/type fysiske inngrep i de forskjellige vannområdene.

¹ Vi forutsetter at uenigheter vil bli avklart før forvaltningsplanen går på høring.

«Tiltaksprogrammet skal bl.a. omfatte tiltak for å sikre at de hydromorfologiske forholdene oppfyller miljømålene» (Vannforskriften § 25 g). Endringene i vannforekomstenes fysiske egenskaper kan skyldes følgende påvirkninger;

4.4.1 Morfologiske endringer

Dette omfatter endring av struktur, bunnforhold og de fysiske forholdene i vannforekomsten som kan endre bl.a. dybder og de hydrologiske forholdene nevnt under. Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:

- Fysiske inngrep i kystsonen som moloer, havner, veifyllinger, mudring og utfyllinger m.v.
- Fysiske inngrep i vassdrag som bekkelukking, elv i kulverter, tette flater (urbanisering) dumping/utfylling av masser, terskler, dammer, vandringshinder, landinnvinning, rensking/mudring, flomforbygning, drenering m.v..

4.4.2 Hydrologiske endringer

Dette omfatter betydelig endring i vannføring, vanngjennomstrømming eller vannstand i vannforekomsten. *Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:*

- I kystsonen; inngrep som medfører endret vanngjennomstrømming, strømstyrke og bølgeeksponering samt saltinnhold, temperatur mv.
- Vassdragsregulering, overføring av vann og vannuttak til ulike formål; vannforsyning, vannkraft, settefisk, vanning m.v.

Herunder regulerende tiltak for å kontrollere/styre vannstrømmen(kontrolltiltak) for uttak og magasinering av vann ref vannforskriftens vedlegg VII punkt 7.4. Henvist til vannforskriftens § 25 (bokstav g).

I de tilfellene der påvirkninger som fysiske inngrep har medført at vannforekomsten er karakterisert som sterkt modifiserte vannforekomst (SMVF), skal aktuelle tiltak og miljømål omtales spesielt under hvert delkapittel, siden disse vil være stedspesifikke. Tiltaksmetoden danner grunnlaget for miljømål for endelig SMVFER. Dette baseres på effekten av realistiske tiltak som bedrer de økologiske kvalitetselementene (SMVF veilederen). Mange steder er også SMVFER påvirket både av fysiske inngrep sammen med annen påvirkning som eksempelvis forurensing eller fremmede arter, som krever egne tiltak.

List opp tiltak mot følgende påvirkninger hvis disse er registrert i Vann-Nett.

4.4.3 Vannuttak

Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:

Drikkevannsforsyning, kjølevann til energiverk, overføring fra vannforekomst, vann til kanaldrift, vannuttak til fiskeoppdrett, industri, landbruk, snøproduksjon, steinbrudd, og vannkraftverk med mer.

Herunder kontrolltiltak for uttak og magasinering av vann ref vannforskriftens § 25 (bokstav e) og vannforskriftens vedlegg VII punkt 7.4

4.5 Tiltak mot andre påvirkninger

List opp tiltak mot følgende påvirkninger hvis disse er registrert i Vann-Nett

Inkluderer følgende påvirkninger som er registrert i Vann-Nett:

Fiske, fritidsaktivitet, grøfting av landområder, klimaendringer, slamdumping, annen påvirkning.

4.6 Beredskaps- og forebyggende tiltak

Henvis til vannforskriften § 25 bokstav a.

4.6.1 Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

Forebygging av forurensning er viktige tiltak for å redusere risikoen for at en vannforekomst ikke oppnår god tilstand. Disse tiltakene er ikke nødvendigvis knyttet mot en konkret påvirkning i Vann-Nett men de skal allikevel med i tiltaksprogrammet. Gi en beskrivelse av situasjonen i regionen og list opp eventuelle spesielle beredskapstiltak som er iverksatt.

Formålet med en beredskap mot akutt forurensning er å verne om liv, helse, miljø og næringsinteresser. Den som driver virksomhet som kan medføre akutt forurensning skal sørge for en nødvendig beredskap for å hindre, oppdage, stanse, fjerne og begrense virkningen av forurensningen. Kommunene har ansvaret for mindre tilfeller av akutt forurensning som skyldes vanlig virksomhet i kommunene og har organisert beredskapen gjennom et interkommunalt samarbeid (IUA= Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning). Kystverket har ansvaret for statens beredskap, som primært er rettet inn mot skipsfarten. Kystverket fører tilsyn med ansvarlig forurensere og kan helt eller delvis overta en aksjon mot akutt forurensning.

Regionale og kommunale beredskapsplaner – forebyggende tiltak knyttet til vannmiljø

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har ansvar for at det finnes regionale og kommunale beredskapsplaner som omfatter helhetlige risiko og sårbarhetsanalyser. Direktoratet har ansvar for at kommuner ivaretar sin beredskapsplikt; se <http://dsb.no/no/Ansvarsomrader/Regional-og-kommunal-beredskap/Kommunal-beredskapsplikt/#> for utfyllende informasjon. Den kommunale beredskapen omfatter også plan for klimatilpasning. I dette avsnittet skal tiltak knyttet til vannmiljø tas med.

Vi viser til vannforskriftens vedlegg VII punkt 7.8 som omfatter tiltak truffet for å forebygge eller redusere virkningen av forurensningsuhell som kan ha en virkning på vannmiljø.

Forebyggende tiltak knyttet til grunnvannsforekomster. Hvis aktuelt, henvis til vannforskriftens § 25 (bokstav h).

I tillegg finnes det egne beredskapstiltak for marine farvann. Kystverket har myndighetsansvar for disse tiltakene.

Beredskapstiltak for å forebygge akutt forurensningen i marine farvann

Ref vannforskriftens vedlegg VII punkt 7.11 Gjelder særlig Kystverkets myndighetsområde. Se lenke til [Forvaltningsoppgaver- Kystverket](#) Kystverkets beredskapsavdeling har som oppgave å forebygge, hindre og begrense akutt

forurensing gjennom overvåking ved hjelp av satellitt og fly og iverksette beredskapstiltak dersom nødvendig. Dersom akutt forurensning oppstår, skal Kystverket påse at ansvarlig forurensner eller kommune iverksetter nødvendige tiltak. Beredskapstiltakene er særlig knyttet til fare for akuttforurensning fra landbasert og sjøbasert virksomhet, men kan også omfatte tiltak knyttet til ulike diffuse kilder (forurenset sjøbunn, vassdrag, havner) samt utlekking derfra. Kystverket har oversikt over skipsvrak (vrakdatabase) og iverksetter tiltak i samsvar med skipsvrakenes tilstand og lokalisering i forhold til særlig sårbare områder (ytre miljø).

4.6.2 Forebyggende tiltak for å ivareta beskyttede områder

Register for beskyttede områder er under utarbeidelse. Miljømål og definisjoner foreligger derfor ikke ennå. Det vil komme retningslinjer/ tekst fra nasjonalt hold.

Tiltak som sorterer under vannforskriftens § 17 skal inn her:

«Vannforekomster identifisert som drikkevannskilder etter denne bestemmelsen skal beskyttes mot forringelse av kvaliteten, slik at omfanget av rensing ved produksjon av drikkevann reduseres.»

Henvis til vannforskriften § 25 bokstav c som omfatter drikkevann og annen vannforsyning.

4.6.3 Andre tiltak regulert av forskrifter

Her kan eksempelvis tiltak regulert gjennom Mattilsynets og Fiskeridirektoratets forskrifter tas med.

5 Kostnader og nytte

5.1 Kostnader

Tiltakskostnadene presenteres ved hjelp av tabeller med liste over beregnede/estimerte kostnadene sortert på henholdsvis myndighet/sector/ansvarlig tiltakshaver og vannområder. Tallene hentes ut av tiltaksanalysene. Suppler med tekst. Her må usikkerheten i tallmaterialet påpekes og diskuteres sammen med den eller de som kan sies å være ansvarlige myndighet for oppfølging av påvirkningen eller eventuelt problemeier. Hvis finansieringsordninger finnes bør disse tas med.

Uforholdsmessige kostnader og bruk av tidsutsettelse bør omtales og grunngis spesielt der dette er aktuelt.

Det å skaffe oversikt over eksisterende kostnadsdekning i forhold til vann og avløp (Se punkt 7.2 i vannforskriftens vedlegg VII) gjøres av Miljødirektoratet. Hver enkelt Vannregionmyndighet vil motta egen tekst.

5.2 Nytte

Samfunnsnyttene av tiltak bør omtales så spesifikt som mulig. Det er ønskelig at bedring av brukermål og økosystemtjenester fra vann knyttes opp mot tiltakskostnader, selv om det ofte

er vanskelig å omsette nytten til monetære størrelser. Revisjonsgjennomgangen som NVE og Miljødirektoratet publiserte i oktober 2013, og NOU om økosystemtjenester gir nyttige anbefalinger om hvordan dette kan gjøres – også på en relativ skala.

5.3 Samfunnsøkonomi og fordelingsvirkninger mellom sektorene

Formålet med dette kapitlet er å synliggjøre vurderinger bak prioriteringene mellom tiltakene.

Her ønsker vi å få frem konsekvensene av ulike tiltak, det vil si hva som er bra (fordelene, nytten), hva som er dårlig (ulempene, kostnadene). Vannregionmyndigheten /Vannregionutvalget skal spesielt vurdere samfunnsøkonomiske sider av tiltak der det er tvil om kostnadene står i forhold til nytten. Dessuten må vi si noe om hvem som bærer kostnadene av å gjennomføre tiltakene, og om dette slår skjevt ut i forhold til enkelte sektorer eller grupper. Dette kalles fordelingsvirkninger. Ved å se på konsekvensene for samfunnet som helhet kan vi få et bedre grunnlag for beslutninger.

Dersom et tiltak som er nødvendig for å nå miljømålene ikke kan prioriteres i denne planperioden og at det derfor er nødvendig å gi utsettelse skal årsaken kort beskrives her. Det gjelder blant annet dersom det er umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevenende å nå målet om god tilstand.

6 Behov for nye virkemidler

Dersom miljømålene ikke kan nås med eksisterende virkemidler, skal dette beskrives her. Oversikt over tiltak som ikke kan knyttes til en ansvarlig tiltakshaver skal også inkluderes her. Se for øvrig også Vannportalen; Kgl.res. 2010;
<http://www.vannportalen.no/enkel.aspx?m=56932&amid=3386120>

Dersom de lokale tiltaksanalysene viser at det mangler virkemidler for å få gjennomført prioriterte tiltak, er dette et viktig signal om at slike virkemidler må fremskaffes/etableres. Dette signalet blir sterkere jo flere lokale tiltaksanalyser som viser disse manglene. Det er derfor en viktig oppgave for VRM/VRU å se virkemiddelsituasjonen for hele vannregionen i sammenheng og gi meldinger til aktuelle direktorat/departement om eventuelle manglende virkemidler.

Med nye virkemidler mener vi forslag til endringer i eksisterende lovverk, forslag til nytt lovverk, forslag til økonomiske virkemidler m.m.

7 Behov for problemkartlegging

Dette kapitlet er en sammenstilling av problemkartleggingen som finnes i overvåkingsprogrammet for vannregionen som skal være ferdig til 31. desember 2013.

Problemkartlegging er definert som et tiltak i de tilfellene der det mangler data for å kunne avgjøre om vannforekomsten er i risiko eller ikke. Ved mangel på kunnskap om miljøtilstanden i en vannforekomst skal behov for ytterligere problemkartlegging angis. Ved mistanke om påvirkning som ikke er dokumentert skal innhenting av nye data om vannforekomsten identifiseres som tiltak.

For vannforekomster det er stor uenighet om, vil man ofte foreslå problemkartlegging. Slike uenigheter kan komme frem av karakteriseringen og vesentlige vannforvaltningsspørsmål eller problemstillinger som er løftet opp til departementsnivå. Gi en oversikt over hvor det er foreslått, hva som er foreslått og hvem som er ansvarlig.

8 Referanseliste

I dette kapittelet listes all relevant bakgrunnsinformasjon. Dette er informasjon som gjerne nevnes i tiltaksprogrammet for øvrig, men også annen relevant informasjon.

Lista bør inneholde tydelige titler på dokumenter som det henvises til. Lenker som legges inn må være lesbare med http:/ - adressen (altså ikke «Les her» lenker i denne lista)

Følgende er eksempler på dokumenter/informasjon som det bør henvises til; (MÅ i fet skrift). Listen er ikke uttømmende.

- **Vannforskriften (lenke til Lovdata)**
- **Forvaltningsplanen (som sendes på høring samtidig)**
- **Tiltaksanalysene i vannområdene i denne vannregion**
- **Nasjonale handlingsprogram**
- **Regionale planer som er relevante**
- Vesentlige vannforvaltningsspørsmål
- Planprogram
- Beskrivelser av vannområdene (faktaark eller nettsider)
- Beredskapsplaner (regionalt/ lokalt)
- Kystverkets beredskaps planer mot akutt forurensning

Alle referanser bør følge AVA eller Harvard stil, dvs alfabetisk etter etternavn, og deretter synkende etter årstall. For veiledning til APA-liste se:

<http://www.ntnu.no/viko/oppgave/apaliste>

9 Vedlegg

Vedlegg 1: Tiltakstabell – bruttoliste

